

Kézikönyv az oktatás előkészítésére a 2020/2021-es tanévben

Immáron szorosan az új tanév előtt állunk, és senki nem tudja az elkövetkezendőkben mi minden vár még ránk. Szükséges viszont felkészülni arra az esetre, hogy a kedvezőtlen epidemiológiai helyzet következtében ismét rendkívüli intézkedésekhez folyamodunk, az iskoláknak pedig át kell térni a távoktatásra.

A 2020 március és június közötti időszak alapészrevételei közül az egyik úgy hangzik, hogy magára a távoktatásra nem létezik kizárólag egy optimális megoldás, s mivel a szükségletek különfélék, ami az egyik iskolán nagyon jól bevált és működő megoldás, az más iskolán nem biztos, hogy alkalmazható lesz. Senki, aki nem részese az iskolai közösségnek, nem tudhatja, hogy az adott iskolában milyen intézkedések működhetnek jól és milyenek fognak kevésbé, vagy egyáltalán nem. Ezért a legjobb, ha az iskola vezetése a saját iskolájának feltételeihez adaptálja az állami szinten javasolt intézkedéseket. Ezért is dolgoztuk ki ezt a kézikönyvet strukturált kérdések jegyzékeként, lehetséges válaszokként és megoldások példáiként, melyeket az adott iskola a saját terveinek előkészítésében felhasználhat majd.

A kézikönyv előkészítésénél a 2020 júliusában az Oktatáspolitikai Intézet által végzett kérdőíves felmérése, non-profit szervezetek felmérései (például Eduroma), valamint különféle tapasztalatok, melyeket egyes iskolák osztottak meg velünk, szolgáltak alapul.

- 1) A távoktatásra történő átmenetet a legjobban az az iskola végezte sikerrel, melyben jól kiépített kapcsolatcultúra és együttműködés található. A kapcsolatok kiépítése hosszútávú folyamat, a „különleges helyzet” pedig már hamarosan előfordulhat. Ezért is van minél nagyobb értelme kihasználni a rendelkezésünkre álló időt az említettek megerősítésére.
 - a. Tiszteljük a lefektetett és elfogadott szabályokat azért, hogy biztonságban érezzük magunkat.
 - b. Nyíltan kommunikáljunk.
 - c. Az értékelést, mint információt érzékeljük, értelmezzük, melynek nekünk (tanulónak, tanárnak és szülőnek) kell megmutatnia, mit tud a tanuló és mire kell nekünk (a tanulók, a tanár és a szülő együttesének) a jövőben összpontosítanunk. Az értékelés nem jutalom, vagy épp büntetés, s nem is fizetési, vagy egyéb kiállított számla.
- 2) Készítsenek önértékelést a tanárok és tanulók között annak megállapítására, hogy milyen mértékben is lehetséges az IKT segítségével a távoktatásra hagyatkozni.
 - a. Eszköz: önértékelő kérdések a tanulók, valamint a szülők számára – lásd a mellékletet
 - b. Lehetséges helyzetek és javasolt intézkedések:
 - I. A tanulók nagy része a távoktatást az IKT segítségével jól bírta, győzte.
intézkedések: összpontosítani a távoktatás előkészítésére; szükség esetén megerősíteni a pedagógusok IKT készségeit (például a pedagógusok közötti kölcsönös képzéssel, oktatással) .
 - II. A tanulók jelentős része az ilyen oktatásra nem képes, nem bírja azt.
Intézkedések: értékelni, lehetséges e az intenzív előkészületekben rövid idő alatt javulni úgy, hogy a fennálló gond, hiányosság megoldódjon; amennyiben ez nem lehetséges, megosztani a pedagógusok kapacitását – például a pedagógusok egy része az oktatást az IKT segítségével biztosítja, másik részük pedig az oktatást IKT eszközök nélkül végezte el.
 - III. A tanulók többsége nem képes az ilyen oktatásra.

Intézkedések: az oktatásra IKT eszközök nélkül készüljenek.

3. Készüljenek fel az oktatás megszakításának különféle módjaira:

- a. Az oktatáson az osztályból csupán néhány tanuló nem vesz részt.

Intézkedések: hasonlóan lépünk fel, mint amikor a tanuló rövid távon beteg.

- b. Az oktatáson az egész osztály legfeljebb 5 munkanapig nem vesz részt.

Intézkedések: egyszeri feladatokat adása, melyeket az iskolába való visszatérés után kiértékelnek.

- c. Az oktatáson az egész osztály több mint 5 munkanapot hiányzik.

Intézkedések: távoktatásra történő átmenet.

4. Az oktatás különféle formáinak tervezésekor a gyakorlatból az alábbiakat ajánljuk:

- a. Távoktatást heti ciklusokban tervezzék és készítsék elő (nem szükséges annak hétfőtől péntekig tartania – amennyiben az oktatást szerdán szakítják meg, használják a szerdától a következő hét keddig tartó ciklust).

Az IKT eszközeivel történő oktatáshoz távoktatás tanóráiról készítsenek el előre egy heti tervet, ami akár jelentősen is eltérhet a hagyományos oktatás órarendjétől.

- I. A tanórák hossza nem szükséges, hogy 45 perc legyen – gondolják át előre az online „órák” megfelelő hosszát és felépítését (a része lehet egy rövid videó, a pedagógus magyarázata, diskusszió, valamint a tanulók pár perces önálló munkája, amit aztán a csoportban megvitatnak, megbeszélnek).

- II. Az órarend tartalmazhatja az egész osztály részére meghatározott órákat (a tanórákat a pedagógus vezeti, melyen vagy az egész osztály, vagy pedig a tanulók nagy része részt vesz), vagy a feladatok megadását követő konzultációs órákat kisebb csoportokban, 1:1 formában (a konzultáció hosszát, valamint a harmonogramot a pedagógus állítja fel). Némely online platformok lehetővé teszik az osztály kisebb részekre való osztását, párhuzamos online csoportokra.

- III. Az órarendről beszélgessenek, magyarázzák el hogyan tervezik azt és miért javasolták abban a formában, ahogyan az elő lett terjesztve.

- b. Az IKT eszközei nélküli oktatásnál gondolják végig a nyomtatványok, feladatlapok terjesztését, valamint a kommunikáció különféle módjait.

I. Gondolják át, hogyan fogják a diákoknak szánt heti feladványokat a kézbesítés előtt összegyűjteni (hol, ki gyűjti össze az adott tanulóknak a feladatokat), kézbesíteni (a pedagógusok, szociális munkások, vagy a tanulók és szülők sorából kapcsolattartó személyek fogják ezt megtenni) és összeszedni a már kidolgozott feladatokat.

II. Gondolják át a tanulókkal történő személyes kommunikáció módjait és gyakoriságát (telefonon; online – lesz e erre létrehozva egy külön helyiség a közösségi házban, ahova a tanulók egyesével érkehetnek; vagy személyesen az egyes tanulókkal egy előre megbeszélthelyen...).

5. Az iskolába való sikeres visszatérésnél, valamint a hagyományos és esetlegesen a távoktatás ismételt beállításánál szenteljének nagy figyelmet a sajátos nevelési igényű tanulóakra. Kommunikáljanak velük és a szüleikkel arról, hogyan is lehetséges az ő különleges szükségleteit az oktatás különféle formáiban a lehető legjobban figyelembe venni.

6. Informálják a tanulókat előre arról, milyen formában fog folyni az oktatás annak esetleges megszakításakor (lásd az 1.és a 2.pontot) és egyezzenek meg velük a kommunikáció formáiról és annak gyakoriságáról az oktatás megszakítása alatt.
7. Készítsenek elő a szülőknek is információkat a szervezés különlegességeiről, az új tanév bevezetésében a tevékenységek tartalmáról, valamint a távoktatásra való esetleges átmenet egyes lépéseiről. Szervezzenek a szülői szövetségek gyűlést, mindemellett ügyeljenek az epidemiológiai előírásokra úgy, mint a tanulók esetében (bebiztosítani a csoportok nem keveredését, a K-V-SZ és hasonlókat). Amennyiben lehetséges, használják az iskola kültéri helyiségeit. Szülői értekezleteket – a szülői érdeklődés tekintetében - online formában is szervezhetnek. Kerüljék el a szülők tömeges találkozását az iskola zárt terében. Ügyeljenek arra, hogy az írásos nyomtatványok, valamint dokumentumok átadásánál, melyeket a szülőknek szükséges aláírni, ne kerüljenek egymással személyes kapcsolatba (hozzanak létre a szülők által aláírandó nyomtatványok összegyűjtésére önálló gyűjtőhelyeket, az önök személyes jelenléte nélkül – például különböző dobozokat osztállyal, vagy a nyomtatványok fajtáival jelölve).
8. Augusztus utolsó napjaiban és az új tanév első heteiben szükséges nagyobb figyelmet fordítani a különleges helyzet kezelésére. Augusztusban összpontosítsanak a tanári kar összetartására és az együttműködés megerősítésére, szeptemberben pedig hasonlóképpen támogassák a tanulókat is. Összpontosítsanak:
 - a. Az együttműködés légkörének és kapcsolatainak megújítása a pedagógusok között, valamint a tanulókhöz fűződő kapcsolatokban. Valakinek a közösségbe és a munkahelyi/tanulmányi kötelességekhez való visszatérés nem okoz gondot, más azonban félelemmel telve élheti meg azt. Fontos időt és energiát fordítani az érzelmek és az élmények megosztására, illetve az iskolai közösségen belüli pozitív klíma létrehozására.
 - b. Állapotfelmérés. Nem szükséges rögtön utolérni a tananyagot és oktatni a hagyományos órarend alapján. Elsősorban azt kell tudnunk, milyen állapotban térnek vissza az egyes tanulók, valamint az egyes tantárgyakon belül az előírt tananyagban milyen hiányosságok léptek fel.
 - c. Kulturális építkezés. A fontosságát már az első pontban leírtuk. Tudjuk azonban, hogy a megfelelő klíma kialakítása időigényes feladat, ezért biztosítsanak rá elegendő alkalmat augusztus utolsó napjaiban, illetve a szeptemberi hónap folyamán. A szükséges alapvető szokások megszerzésére az összes fontos területen szánjanak megfelelő mennyiségű és minőségű időt, hiszen ezek alkotják együttesen az iskola kultúráját.
 - d. Az emberek IKT kapacitásának növelése. Egyezzenek meg egy platformban, melyet az online oktatásra fognak használni, és egy olyan másik formán is, ahol az offline oktatás alatt a tanulókkal egyéni feladatokat fognak megosztani. Szánjanak megfelelő oktatási időt és erőt arra, hogy ezen platformok kezelése minél több pedagógus és tanuló számára könnyen elsajátíthatóvá váljon. A problémamegoldásokra is hozzanak létre különféle támogató rendszereket (gyűjtsenek a problémák megoldására akár az interneten is elérhető videókat, azonosítsák be azon kollégákat, akik képesek segíteni és tanácsokat adni, majd erre biztosítsanak számukra megfelelő munkaidőt; s amennyiben lehetséges, azonosítsák be és szólítsák meg a technikailag jó képességű szülőket is, s egyezzenek meg velük egy rendszerben, amikor is a pedagógus, a tanuló, vagy épp más szülők számára a távoktatás alatti tanórákhoz történő kapcsolódásnál fellépő esetleges akkut problémát telefonon keresztül technikai segítségnyújtással orvosolnak majd ...)
 - e. Csoportmunka, az önálló munka és a kommunikáció kompetenciáinak növelése. A csoportokban történő tanórák szervezését úgy tervezzék, hogy a tanulók megtanuljanak önállóan dolgozni az egyéni feladatokon, míg a csoport másik része távoktatásban vesz részt. Próbálják ki a távoktatás formáit saját magukon – szimuláljanak egy olyan órát, ahol még a hagyományos iskolakezdés előtt a pedagógus egy lesz a tanári karból, a többiek pedig diákokká válnak, majd osszák meg egymás között a jó

tapasztalatokat. Összpontosítsanak a nyílt visszacsatolásra a diákoktól, kollégáktól, szülőktől – lehet az egy tanóra, amikor a diákok kérdésekre válaszolnak, körben folytatnak beszélgetést. Magyarazzák el ennek a fontosságát – elemezzék ki azt, valamint tájékoztassák az egyes résztvevőket a visszacsatolás eredményeiről. A visszajelzést nyújtó személyeket ismertessék a végeredményekkel és azokkal a változásokkal, melyeket ezek alapján a későbbiekben végre is szeretnének hajtani.

- f. A formatív értéklés megerősítése. Olvassák el a módszertani utasításokban az alapiskolai és középiskolai tanulókra vonatkozó értékelést és osztályozást (22/2011 illetve 21/2011), miképp is vannak leírva az egyes osztályozási fokozatok. Az egyes osztályozási fokozatoknak nem a helyes és helytelen válaszokért adott pontok összeadásából kell állnia, hanem a tanulók képességeinek adott minőségi kifejezéseként. Próbáljanak szóban értékelni, és amennyiben ez hasznosnak minősül, segítségül használják a módszertani útmutatókban található megfogalmazások is.
9. A szakközépiskolákban az időbeli lehetőségekhez mérten erősítsék meg a gyakorlati oktatás időbeli dotációját azért, hogy azáltal is csökkentsék az elmúlt tanév lehetséges kiesését. Az új tanév első hónapjaiban így haladjanak, járjanak el. Használják ki a gyakorlati oktatás távoktatási formáit, amennyiben azt az iskola feltételei, a gyakorlati oktatás munkahelye, továbbá a munkáltató munkahelye lehetővé teszik.
10. A 2020/2021-es tanév tervezésénél (valamint közben is) kövessék figyelemmel az irányelveket, valamint az azok közzétételeinek frissítését a Szlovák Köztársaság Oktatásügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma (MŠVVaŠ SR), valamint az „Učíme na diaľku“ weboldalakon.

Melléklet: Értékelő kérdések annak megállapítására, hogy milyen mértékben támaszkodhatnak az IKT segítségével a távoktatásra.

Amennyiben még az előző tanévből nincs információ, mérjék fel a tanulóknál vagy a szülőknél, milyen lehetőségeik vannak a távoktatásra. A kérdőívet szükség esetén terjeszthetik nyomtatott, vagy online formában.

A. Internethozzáférés

1. Van a tanulónak otthon internethozzáférése?

- A tanulónak otthon megfelelő gyorsaságú és korlátlan adatforgalmú internet-összeköttetése van.
- A tanulónak van alacsony gyorsaságú, vagy korlátozott adatforgalommal bíró internethozzáférése
- A tanulónak nincs otthon internete (folytassa a B résznél)

2. Van a tanulónak olyan berendezése, amin az elektromos úton megadott feladványokkal tud dolgozni?

- A tanulónak van saját berendezése
- A tanulónak a háztartás többi tagjával megosztott berendezése van. Naponta hozzávetőlegesen hány órát használhatja azt? _____
- A tanulónak nincs hozzáférése ilyen berendezéshez

3. Van a tanulónak csatlakozása az elektromos hálózathoz, hogy képes legyen az adott készüléket rendszeresen tölteni?

- Igen
- Nem

4. Megfelelő képességekkel rendelkezik a tanuló az elektromos berendezésekkel és szoftverekkel való munkához?

- Rendelkezik a szükséges képességekkel
- Rendelkezik alapképességekkel, melyek azonban nem biztos, hogy elégségesek
- Nem rendelkezik megfelelő képességekkel

5. Képes a tanuló a megadott feladatokkal dolgozni felnőtt közvetlen és rendszeres támogatása nélkül ?

- Valószínűleg igen
- Valószínűleg nem

6. Hozzáfér a tanuló a nyomdához?

- Igen, korlátlan
- Igen, de nagyon korlátolt
- Nem, nincs.

B. Általános feltételek

7. Van a tanulónak telefonos összeköttetése?

- Fel lehet hívni a tanulót
- Nem lehet felhívni a tanulót

8. Van a tanulónak megfelelő helye és feltétele az otthoni munkavégzésre?

- Igen, korlátlan
- Igen, de időben korlátozott
- Nem

További sajátosságok a tanuló távoktatásának lehetőségeiről:
